

Dokument ze zasedání

B9-0223/2023

18.4.2023

NÁVRH USNESENÍ

předložený na základě prohlášení Rady a Komise

v souladu s čl. 132 odst. 2 jednacího řádu

o všeobecné dekriminizaci homosexuality ve světle nedávného vývoje
v Ugandě
(2023/2643(RSP))

Pierre Karleskind, Abir Al-Sahlani, Petras Auštrevičius, Izaskun Bilbao Barandica, Sylvie Brunet, Olivier Chastel, Catherine Chabaud, Asger Christensen, Ilana Cicurel, Katalin Cseh, Laurence Farreng, Charles Goerens, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Svenja Hahn, Ivars Ijabs, Karin Karlsbro, Billy Kelleher, Ilhan Kyuchyuk, Moritz Körner, Karen Melchior, Jan-Christoph Oetjen, Urmas Paet, Frédérique Ries, Catharina Rinzema, María Soraya Rodríguez Ramos, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Irène Tolleret, Dragoș Tudorache, Emma Wiesner, Hilde Vautmans, Salima Yenbou
za skupinu Renew

Usnesení Evropského parlamentu o všeobecné dekriminálníci homosexuality ve světle nedávného vývoje v Ugandě (2023/2643(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,
- s ohledem na Africkou chartu lidských práv a práv národů,
- s ohledem na Americkou úmluvu o lidských právech,
- s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech,
- s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,
- s ohledem na rezoluci o ochraně před násilím a jiným porušováním lidských práv osob na základě jejich skutečné nebo domnělé sexuální orientace nebo genderové identity, která byla přijata na 55. řádném zasedání Africké komise pro lidská práva a práva národů v angolské Luandě, jež se konalo ve dnech 28. dubna až 12. května 2014,
- s ohledem na společné prohlášení podepsané 85 zeměmi na zasedání Rady OSN pro lidská práva dne 22. března 2011 o ukončení násilí a souvisejícího porušování lidských práv na základě sexuální orientace a genderové identity,
- s ohledem na Yogyakartašské zásady o uplatňování mezinárodního práva v oblasti lidských práv ve vztahu k sexuální orientaci a pohlavní identitě,
- s ohledem na zprávu nezávislého odborníka na otázky ochrany před násilím a diskriminací založenými na sexuální orientaci a genderové identitě ze dne 11. května 2018,
- s ohledem na práci hlavní skupiny OSN pro otázky LGBTI, zejména na její prohlášení ze dne 19. března 2023, v němž vyzývá Radu bezpečnosti OSN, aby lépe začlenila lidská práva LGBTIQ do svého mandátu v oblasti mezinárodního míru a bezpečnosti,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 12. listopadu 2020 nazvané „Unie rovnosti: strategie rovnosti LGBTIQ osob na období 2020–2025“ (COM(2020)0698),
- s ohledem na Obecné zásady pro prosazování a ochranu požívání veškerých lidských práv lesbickými, gay, bisexuálními, transgender a intersexuálními (LGBTI) osobami, které přijala Rada ve složení pro zahraniční věci dne 24. června 2013,
- s ohledem na obecné zásady EU týkající se trestu smrti, které Rada přijala dne 12. dubna 2013,
- s ohledem na Smlouvu o Evropské unii (SEU), zejména na její článek 21,

- s ohledem na program pro začleňování a rozmanitost Evropské služby pro vnější činnost na období 2023–2025, který byl přijat dne 6. března 2023,
 - s ohledem na ugandský zákon proti homosexualitě ze dne 21. března 2023,
 - s ohledem na prohlášení vysokého komisaře OSN pro lidská práva Volkera Türka ze dne 22. března 2023;
 - s ohledem na čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že Všeobecná deklarace lidských práv podporuje přirozenou důstojnost a rovná práva všech lidských bytostí, včetně nezadatelného práva na život, svobodu a soukromí;
 - B. vzhledem k tomu, že Africká charta lidských práv a práv národů chrání právo každého jednotlivce na respektování jeho důstojnosti a práva na svobodu a zakazuje kruté, nelidské nebo ponižující tresty a zacházení;
 - C. vzhledem k tomu, že Mezinárodní pakt o občanských a politických právech uznává právo na život jako základní lidské právo a výslovně uvádí, že trest smrti by neměl být ukládán za nenásilné trestné činy nebo za trestné činy spáchané osobami, které v době spáchání trestného činu nedosáhly věku 18 let;
 - D. vzhledem k tomu, že v 61 zemích světa, především v Africe, na Blízkém východě a v Asii, je homosexualita a transgenderová identita trestná; vzhledem k tomu, že v dalších dvou zemích je de facto trestná; vzhledem k tomu, že v Kataru, Saúdské Arábii, Afghánistánu, Íránu, Jemenu, Somálsku, Spojených arabských emirátech, Bruneji, severní Nigérii, Mauretánii a Pákistánu se homosexuální jednání trestá smrtí;
 - E. vzhledem k tomu, že zákony, které kriminalizují dobrovolnou sexuální aktivitu osob stejného pohlaví, porušují základní a mezinárodně chráněná lidská práva;
 - F. vzhledem k tomu, že v celosvětovém měřítku dochází k dekriminální homosexuality a transgenderových identit, neboť počet zemí, které trestně stíhají konsensuální styk osob stejného pohlaví, se snížil ze 113 v roce 1990 na 64 v roce 2023; vzhledem k tomu, že toto hnutí je podporováno rostoucím uvědoměním, že zákony, které kriminalizují homosexualitu a transgenderovou identitu, jsou diskriminační a porušují základní lidská práva a že společenský pokrok vyžaduje stejná práva a příležitosti pro všechny; vzhledem k tomu, že tato rostoucí dynamika dává naději, že svět směřuje ke spravedlivější a rovnější budoucnosti, v níž budou moci všichni lidé svobodně vyjadřovat své autentické já bez obav z diskriminace nebo pronásledování;
 - G. vzhledem k tomu, že ugandský parlament dne 21. března 2023 přijal zákon proti homosexualitě (dále jen „zákon“); vzhledem k tomu, že návrh zákona navrhuje uložení trestu smrti za trestný čin „homosexuality s přitěžujícími okolnostmi“, doživotí za trestný čin „homosexuality“, až 14 let odnětí svobody za „pokus o homosexualitu“ a až 20 let odnětí svobody za „propagaci homosexuality“; vzhledem k tomu, že posledně jmenovaný trestný čin zahrnuje úplnou cenzuru tematiky LGBTIQ, včetně organizací občanské společnosti, které se zabývají obhajobou lidských práv;

- H. vzhledem k tomu, že předchozí verze podobných návrhů zákonů zakazujících propagaci homosexuality a homosexuálních aktů byly navrženy již v letech 2009, 2012, 2013 a 2014, což svědčí o sklonu k systematickému hledání obětních beránků v řadách osob LGBTIQ; vzhledem k tomu, že politici a náboženští vůdci sehráli klíčovou roli v podněcování nenávistné rétoriky vůči osobám LGBTIQ v Ugandě; vzhledem k tomu, že v důsledku přijetí zákona již dochází k nárůstu slovního a fyzického násilí;
- I. vzhledem k tomu, že prezident Museveni pronesl pobuřující výroky, například že „homosexuálové jsou odchylkou od normálu“ a že „Západ“ se snaží donutit ostatní země, aby „normalizovaly úchytky“; vzhledem k tomu, že zákon dosud nevyhlásil;
- J. vzhledem k tomu, že v dubnu 2023 se Cookovy ostrovy staly poslední zemí, která dekriminlizovala homosexualitu změnou zákona o trestných činech; vzhledem k tomu, že počátkem roku 2023 Singapur dekriminlizoval „nemravné jednání mezi muži“ změnou svého trestního zákoníku;
- K. vzhledem k tomu, že v mnoha nedávných případech byla dekriminlizace homosexuality a transgenderové identity výsledkem soudních rozhodnutí, jako je ústní rozhodnutí barbadoského Nejvyššího soudu z prosince 2022 a rozhodnutí Nejvyššího soudu východního Karibiku ze srpna 2022;
- L. vzhledem k tomu, že všechny členské státy EU opakovaně vyjádřily svůj neochvějný nesouhlas s trestem smrti vždy a za všech okolností, neboť jej považují za nelidské a ponižující zacházení, které je v rozporu s lidskou důstojností; vzhledem k tomu, že se členské státy zavázaly neúnavně prosazovat úplné zrušení trestu smrti;
- M. vzhledem k tomu, že všechny členské státy EU jednoznačně odsoudily diskriminační zákony, politiky a praktiky, včetně kriminalizace dobrovolných vztahů mezi dospělými osobami stejného pohlaví nebo osobami s transgenderovou identitou; vzhledem k tomu, že členské státy vyzvaly EU, aby usilovala o dekriminlizaci dobrovolných vztahů mezi dospělými osobami stejného pohlaví a osobami s transgenderovou identitou;
- N. vzhledem k tomu, že článek 21 SEU stanoví, že „činnost Unie na mezinárodní scéně spočívá na zásadách, které se uplatnily při jejím založení, jejím rozvoji a jejím rozšiřování“, kterými jsou zejména „demokracie, právní stát, univerzálnost a nedělitelnost lidských práv a základních svobod, úcta k lidské důstojnosti, zásady rovnosti a solidarity a dodržování zásad Charty Organizace spojených národů a mezinárodního práva“;
- O. vzhledem k tomu, že společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie si klade za cíl rozvíjení a upevňování demokracie a právního státu, jakož i dodržování lidských práv a základních svobod;
- P. vzhledem k tomu, že Evropský konsensus o rozvoji zavazuje EU a její členské státy provádět při rozvojové spolupráci přístup založený na právech, zahrnující veškerá lidská práva;
- Q. vzhledem k tomu, že režim EU „Vše kromě zbraní“ (EBA) odstraňuje cla a kvóty na veškerý dovoz zboží (kromě zbraní a střeliva) do EU z nejméně rozvinutých zemí; vzhledem k tomu, že EU může odejmout preference v rámci režimu EBA v případě

závažného a systematického porušování zásad stanovených v mezinárodních úmluvách o základních lidských právech a pracovních právech, jako je systémové porušování lidských práv;

Nedávný vývoj v Ugandě

1. co nejdůrazněji odsuzuje návrh zákona přijatý 21. března 2023 ugandským parlamentem, který zpřísňuje tresty a rozšiřuje rozsah ugandské legislativy kriminalizující homosexualitu a transgenderovou identitu; domnívá se, že jeho přijetí je v příkrém rozporu s ugandskou ústavou a mezinárodními závazky Ugandy vyplývajícími z Africké charty a mezinárodního práva OSN, jako je Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Charta OSN;
2. je znepokojen skutečností, že proti návrhu zákona hlasovali pouze dva z 389 zákonodárců; odsuzuje výroky prezidenta Museveniho, který dále přispěl k nenávistné rétorice vůči osobám LGBTIQ; je znepokojen množstvím politiků, náboženských vůdců a osobností z médií, kteří podněcují nenávist; domnívá se, že obviňování osob LGBTIQ většinou ugandské politické třídy představuje znepokojivý vývoj, který má dopad na zásady demokracie, právního státu a dodržování mezinárodně uznávaných lidských práv; domnívá se, že vyhlášení tohoto zákona by nevyhnutelně zhoršilo vztahy mezi EU a Ugandou a vyžadovalo by, aby EU změnila své zaměření;
3. vyjadřuje podporu a obdiv ugandským poslancům a zástupcům občanské společnosti, kteří měli odvahu vystoupit a veřejně se proti zákonu postavit;
4. vítá prohlášení Evropské služby pro vnější činnost, které následovalo bezprostředně po hlasování ugandského parlamentu a v němž se uvádí, že EU je přijetím zákona „hluboce znepokojena“; lituje však, že místopředseda Komise / vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell dosud na návrh zákona nereagoval osobně, ale pouze prostřednictvím svého mluvčího; domnívá se, že závažnost situace si zaslouží důraznější institucionální reakci a reakci na nejvyšší diplomatické úrovni EU;
5. připomíná, že tento návrh zákona je pouze posledním krokem Ugandy na znepokojivé cestě, kterou se ubírá již několik let, a to v době, kdy mezi politiky, náboženskými vůdci a dalšími významnými osobnostmi ugandské společnosti narůstá homofobní rétorika, kdy je vyvíjen stále větší tlak na občanskou společnost a kdy se zvyšuje počet státem podporovaných nenávistných projevů proti osobám LGBTIQ, které podněcují nenávist a násilí vůči osobám LGBTIQ v zemi; odsuzuje tento fanatismus, předsudky a diskriminaci v 21. století;
6. je přesvědčen, že podpis zákona by nejen dále podpořil diskriminaci a trestné činy z nenávisti vůči osobám LGBTIQ, ale také by mohl zvrátit pokrok, kterého ugandská vláda dosáhla v boji proti HIV jako hrozbě pro veřejné zdraví;
7. důrazně lituje a odsuzuje rozhodnutí ugandského Národního úřadu pro nevládní organizace ze dne 5. srpna 2022 o zrušení organizace Sexual Minorities Uganda, která je přední organizací pro práva osob LGBTIQ v zemi; neochvějně podporuje Franka Mugishu, zakladatele a vůdce této organizace, který zasvětil svůj život boji za práva osob LGBTIQ v Ugandě;

Situace ve světě

8. jednoznačně odsuzuje všechny zákony, praktiky a oficiální postoje, které kriminalizují homosexualitu, transgenderovou identitu nebo dobrovolný sexuální styk osob stejného pohlaví;
9. domnívá se, že tyto zákony jsou v plném rozporu s mezinárodním právem v oblasti lidských práv a porušují lidská práva osob LGBTIQ, včetně práva na život, soukromí, svobodu, bezpečnost a zdraví, jakož i svobodu sdružování, shromažďování a projevu; domnívá se, že kriminalizace homosexuality a transgenderové identity vytváří situaci apartheidu, neboť zbavuje část obyvatelstva ochrany státu a práva;
10. trvá na tom, že kriminalizace homosexuality a transgenderové identity činí z osob LGBTIQ terč, zvyšuje riziko jejich vydírání ze strany úřadů nebo jiných občanů a podporuje nenávistné projevy, zločiny z nenávislosti a diskriminaci vůči nim; připomíná zdravotní rizika způsobená kriminalizací homosexuality a transgenderové identity, neboť kriminalizace brzdí místní zdravotní politiky a znemožňuje osobám LGBTIQ přístup ke spolehlivým informacím o jejich zdraví, zejména o epidemii HIV;
11. znovu opakuje svůj neochvějný nesouhlas s trestem smrti vždy a za všech okolností; považuje ho za nelidské a ponižující zacházení, které je v rozporu s lidskou důstojností;
12. vítá celosvětový trend směřující k všeobecné dekriminalizaci homosexuality a transgenderové identity; konstatuje, že počet zemí, které trestně stíhají homosexualitu a transgenderovou identitu, je na historicky nejnižší úrovni; domnívá se však, že k všeobecné dekriminalizaci vede ještě dlouhá cesta a že je třeba využít všech prostředků, aby se jí v blízké budoucnosti dosáhlo;
13. je znepokojen současnou celosvětovou rétorikou a hnutími zaměřenými proti osobám s transgenderovou identitou a osobám LGBTIQ, které jsou podporovány politickými a náboženskými představiteli po celém světě, včetně EU; je přesvědčen, že tato hnutí dramaticky brání úsilí o všeobecnou dekriminalizaci homosexuality a transgenderové identity, neboť legitimizují rétoriku, která tvrdí, že lidé LGBTIQ jsou spíše ideologií než lidskými bytostmi; důrazně odsuzuje šíření takové rétoriky některými vlivnými politickými představiteli v EU, včetně zástupců vlád v Maďarsku, Polsku a Itálii;
14. odmítá argumentaci politických a náboženských vůdců, že homosexualita a transgenderová identita jsou západní koncepty; připomíná, že většina zákonů kriminalizujících homosexualitu a transgenderovou identitu ve světě má svůj původ v zákonech západních kolonizátorských mocností;
15. odmítá tvrzení, že dekriminalizace homosexuality a transgenderové identity by byla v rozporu se základními náboženskými principy nebo by bránila svobodě náboženského vyznání; v této souvislosti vítá prohlášení papeže z 24. ledna 2023, v němž potvrdil, že zákony kriminalizující homosexualitu a transgenderovou identitu jsou „nespravedlivé“ a že „být homosexuálem není zločin“;
16. chválí práci občanských organizací zaměřených na lidská práva na celém světě, které neúnavně pracují na ochraně a obraně osob LGBTIQ a bojují proti stigmatizaci a předsudkům, někdy i za cenu ohrožení bezpečností svých členů; domnívá se, že

členské státy a EU by měly tyto organizace občanské společnosti a aktivisty podporovat, a to i finančně;

17. připomíná, že ochrana práv lesbických žen, homosexuálů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálů na celém světě je pro EU prioritou a že všeobecná dekriminlizace homosexuality a transsexuální identity je cílem, o který by EU měla usilovat tak dlouho, jak to bude nutné;

Výzva k akci

18. vyzývá k všeobecné dekriminlizaci homosexuality a transgenderové identity;
19. požaduje všeobecné zrušení trestu smrti;
20. vyzývá ugandského prezidenta Museveniho, aby zákon nevyhlásil a aby kategoricky odmítl dát souhlas s jakoukoli podobnou iniciativou v budoucnu a odradil tak od dalších pokusů v tomto směru; vyzývá prezidenta, aby prosazoval zásady tolerance, přijetí a dodržování lidských práv;
21. naléhavě vyzývá 63 zemí, které tak dosud neučinily, aby dodržovaly mezinárodní právo a přijaly veškerá nezbytná legislativní či jiná opatření, která zajistí, aby sexuální orientace a genderová identita již nebyly důvodem pro trestní postih;
22. vyzývá Komisi, aby využila všech nezbytných diplomatických, právních a finančních prostředků, které má k dispozici, a přesvědčila ugandského prezidenta, aby nepodepsal zákon schválený ugandským parlamentem; trvá na tom, že rozhodnutí a sankce přijaté v souvislosti s Ugandou by měly být prioritně zaměřeny na politické a náboženské vůdce, kteří podnítli a podpořili zákon, a měly by se jich dotknout;
23. zdůrazňuje, že zákon by neměl být využíván k tomu, aby bylo Ugandánům upíráno právo na služby a léky proti HIV, a vyzývá ugandskou vládu, aby zajistila lepší přístup k těmto službám;
24. je pevně přesvědčen, že pokud by ugandský prezident návrh zákona podepsal, byly by splněny podmínky pro to, aby Komise v souladu s článkem 19 nařízení (EU) 978/2012¹ odňala Ugandě preference EBA na základě závažného a systematického porušování lidských práv, jak to učinila v případě Kambodže; vyzývá Komisi, aby obnovila cla a kvóty na veškerý dovoz zboží z Ugandy do EU, dokud nedojde k zásadnímu zlepšení práv osob LGBTIQ podle přísně vymezených lhůt a následných opatření; vyzývá Komisi, aby dekriminlizaci homosexuality stanovila jako podmínku přístupu k režimu EBA a aby ze seznamu EBA vyřadila další země, které nadále kriminalizují dobrovolné sexuální styky osob stejného pohlaví;
25. vyzývá EU, aby podnikla všechny příslušné politické a diplomatické kroky k dosažení všeobecné dekriminlizace homosexuality a transsexuální identity; vyzývá EU, aby v rámci mezinárodního společenství vytvořila širokou koalici těch, kteří jsou ochotni tyto snahy podpořit, zaměřenou na mezinárodní nástroje, jako jsou rezoluce Valného

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 978/2012 ze dne 25. října 2012 o uplatňování systému všeobecných celních preferencí a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 732/2008 (Úř. věst. L 303, 31.10.2012, s. 1).

shromáždění OSN; trvá na tom, že k dosažení tohoto cíle by měly být mobilizovány všechny vnější politiky EU, včetně společné bezpečnostní a zahraniční politiky, obchodní politiky a politiky rozvojové pomoci;

26. vyzývá Komisi, aby zvažila možnost zahrnout do svých dohod o mezinárodním partnerství doložku o zákazu ustupování od lidských práv, která by umožnila pozastavit partnerství, včetně jeho finančních aspektů, pokud by partnerská země ustoupila od dodržování lidských práv, včetně kriminalizace homosexuality nebo transgenderové identity;
 27. vyzývá Komisi, EU a její členské státy, aby dokončily reformu společného evropského azylového systému a zajistily vytvoření bezpečných a legálních azylových cest, a to i pro osoby LGBTIQ prchající ze zemí, v nichž by mohly být uvězněny nebo odsouzeny k trestu smrti;
 28. naléhavě vyzývá EU, její členské státy a mezinárodní partnery, aby poskytli finanční podporu občanským organizacím LGBTIQ a organizacím na ochranu lidských práv se sídlem v zemích, které kriminalizují homosexualitu a transgenderovou identitu; vyzývá Komisi, aby zřídila zvláštní fond EU, který by poskytoval finanční, technickou a právní pomoc těmto organizacím, jakož i právníkům, kteří se podílejí na předkládání zákonů, jež porušují mezinárodní úmluvy, charty a smlouvy o lidských právech, mezinárodním soudům;
-
- ◦
29. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení vládám a parlamentům členských států, Radě, Komisi, agenturám OSN, ugandským úřadům a úřadům dalších 63 zemí, v nichž je homosexualita a transgenderová identita stále trestná, a žádá, aby bylo toto usnesení přeloženo do svahilštiny.